Республика Татарстан
САРМАНОВСКИЙ
МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН
САКЛОВ-БАШСКОЕ СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
ул. Ленина, д. 93 а,
с. Саклов-Баш, 423373.
Телефон: (85559) 4-33-38
E-mail: Sakb.Sar@tatar.ru

Татарстан Республикасы
САРМАН МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
САКЛАУБАШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
Ленин урамы, 93 а йорт,
Саклаубаш авылы, 423373.
Телефон: (85559) 4-33-38
E-mail: Sakb.Sar@tatar.ru

ОГРН 1061687003003 ИНН/КПП 1636005510/163601001 ОКАТО 92253856000

ПОСТАНОВЛЕНИЕ **КАРАР**

05.12.2017 № 5

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлеге территориясен төзекләндерү нормаларын һәм кагыйдәләрен раслау турында.

Сарман муниципаль районы «Саклаубаш авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территорияләрен төзекләндерү буенча нормаларны һәм кагыйдәләрне суд практикасына һәм федераль законнар таләпләренә туры китерү зарурлыгына бәйле рәвештә, Саклаубаш авыл җирлеге Советы
карар бирә:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлеге муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү буенча нормаларны һәм кагыйдәләрне расларга (кушымта).

2. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлеге Башкарма комитетының 29.06.2012 ел, № 4 «Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы «Саклаубаш авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территорияләрен төзекләндерү нормалары һәм кагыйдәләре " карары;

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлеге Башкарма комитетының «Саклаубаш авыл җирлеге «муниципаль берәмлеге территорияләрен төзекләндерү нормаларына һәм кагыйдәләренә Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлеге Башкарма комитетының 29.06.2012 ел, № 4 карары белән расланган үзгәрешләр һәм кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 25 маендагы 11 номерлы карары үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында» урнаштыру юлы белән түбәндәге веб-адрес буенча игълан итәргә:

http://pravo.tatarstan.ru махсус мәгълүмат стендларында һәм Сарман муниципаль районының Интернет-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Саклаубаш авыл җирлеге
Башкарма комитет җитәкчесе Габидуллина Л.М.

Саклаубаш авыл җирлеге башкарма
комитетының 05.12.2017 ел 5 нче номерлы карарына
кушымта

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Саклаубаш авыл җирлеге территориясен төзекләндерү нормалары һәм кагыйдәләре

1. Гомуми нигезләмәләр

Әлеге кагыйдәләр Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә эшләнелгән, төзекләндерү өлкәсендәге мәсьәләләрне хәл итүнең бердәм таләпләрен билгели, Саклаубаш авыл җирлеге торак пунктлары территорияләрен җыештыру һәм карап тоту тәртибен билгели һәм барлык гражданнар, предприятие, оешмаларның вазыйфаи затлары тарафыннан үтәлергә тиеш.

2.Төп төшенчәләр

Әлеге Кагыйдәләрдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла:
төзекләндерү – территорияләрне инженерлык ягыннан әзерләү, юллар төзү, су белән тәэмин итү, канализация, энергия белән тәэмин итү һ. б.) һәм чаралар (территорияләрне чистарту, киптерү һәм яшелләндерү, микроклиматны яхшырту, һава бассейнын, ачык сулыкларны һәм туфракны пычратудан саклау, санитар чистарту, тавыш дәрәҗәсен киметү һ. б.), алар теге яки бу территорияне тиешле халәткә китерү, төзелеш һәм куллану өчен яраклы хәлгә китерү, халык тормышы өчен сәламәт, уңайлы һәм мәдәни шартлар булдыру һ. б.) буенча;

йорт-аның янәшәсендәге җир участогы булган шәхси торак йорт;

ташландык транспорт чарасы – милекче тарафыннан алты ай һәм аннан да күбрәк вакытка калдырылган транспорт чарасы (ишекләр, кузов остеклениесе элементлары, кузовның башка элементлары, ябык ишекләр булмау, ишекләрне каплау мөмкинлеге булмау һ. б.), шулай ук билгеләнеше буенча файдалану мөмкинлеге булмау (төшкән тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр яки башка конструктив детальләр булмау һ. б.) һәм шул ук вакытта гомуми файдалану урыннарында (йорт яны территорияләрендә)һәм, транспорт чараларын (транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус бирелгән урыннардан тыш) саклау өчен билгеләнмәгән яисә озак вакыт (алты ай һәм аннан да күбрәк) транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннарда (парковкаларда, парковка урыннарында, түләүле автостоянкаларда, гаражлардан яки башка биналардан, техниканы саклау өчен билгеләнгән биналардан тыш) һәм җәяүлеләр узуга, территорияне чистартуга, ашыгыч хезмәт автомашиналары, башка махсус транспорт, подъездларга чүп-чар җыю машиналарыннан, чүп контейнерларына һәм (яки) җирлек территориясен төзекләндерү нормалары һәм кагыйдәләре таләпләрен бозып урнаштырылган. Автомобильләр йөрүгә, җәяүлеләрне үтүгә, территорияләрне җыештыруга, ашыгыч хезмәтләр машиналарына, башка махсус транспортка, подъездларга, чүп җыю машиналарына, чүп контейнерларына киртәләрне бетерү, шулай ук

потенциаль террористик куркынычны бетерү максатларында ташландык транспорт чарасы билгеләнгән тәртиптә эвакуацияләнергә тиеш;

каты көнкүреш калдыкларын чыгару – контейнерлардан (бункер-туплаучылар КГМДАН) махсус транспортка төяү, контейнер мәйданчыкларын һәм аларга керү юлларын чүп-чардан чистарту һәм аларны чүп-чар җыю урыннарыннан лицензияле утильләштерү объектына (чүп-чар ташу станцияләренә, күмү полигоннарына һ. б.) илтү һ. б. лар.;

җир биләмәләре-билгеле бер территориядә урнашкан агач, куак һәм үлән үсемлекләре җыелмасы;

җир эшләре – грунт юып алу, җәю, район территориясенең камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып, йә камилләштерелгән юллар һәм тротуарлар салу (җәю) белән бәйле эшләр;

контейнер-каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен 0,7-1,5 куб. м күләмендә стандарт савыт, аның капкачысы бар;

кече архитектура формалары-район дизайны объектлары (чүплекләр, эскәмияләр, декоратив коймалар, яктырткычлар, декоратив диварлар, фонтаннар, беседкалар, чәчәкләр өчен вазалар, монументаль-декоратив композицияләр, декоратив скульптуралар, балалар, спорт мәйданчыклары, ял итү мәйданчыклары җиһазлары
һ. б.);

вак ишегалды корылмалары – җир кишәрлегендә төзелә торган вакытлы корылмалар (җир базлары, Күгәрчен тавыклары, сарайлар һ. б.);

чүп-чар өеме-контейнер мәйданчыгында яки теләсә кайсы башка территориядә, үз белдегең белән җыю нәтиҗәсендә, 1 куб. метрдан артмаган күләмдә каты көнкүреш калдыклары җыелу.;

рөхсәтсез чүп – чар ташлау-үз белдегең белән (рөхсәтсез) ташлау (урнаштыру) яки каты көнкүреш калдыклары, ГКМ, җитештерү, куллану һәм төзелеш калдыклары, юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән башка чүп-чар 50 кв. метрдан артык мәйданда һәм 30 куб. метрдан артык мәйданда.;

җитештерү һәм куллану калдыклары (алга таба-калдыклар) - җитештерү һәм куллану процессында барлыкка килгән чимал, материаллар, ярымфабрикатлар, башка эшләнмәләр яки продуктлар калдыклары, шулай ук үзләренең Куллану үзлекләрен югалткан товарлар (продукция);

төзелеш объекты паспорты-объектның исемен, төзүче (заказ бирүче), эшләрне башкаручы (подрядчы, генподрядчы) исемен, объект буенча эш башкаручының фамилиясен, вазыйфасын һәм телефон номерларын, эшләрнең башлану һәм тәмамлау срокларын, объектның схемасын күрсәтеп мәгълүмати щит;

җир асты инженерлык коммуникацияләре – торбаүткәргечләр һәм төрле билгеләнештәге кабельләр (суүткәргеч, канализация, җылылык, элемтә һ. б.);

йорт яны территориясе – яшелләндерү элементлары, керү юллары, йорт подъездлары, әлеге йортта яшәүчеләр өчен мәйданчыклар (балалар, спорт, ял итү, контейнерлар өчен, этләрне урамда йөртү өчен) һәм йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән башка объектла

каты көнкүреш калдыклары полигоннары-халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген гарантияли торган каты көнкүреш калдыкларын изоляцияләү һәм зарарсызландыру өчен билгеләнгән махсус корылмалар;

каты көнкүреш калдыкларын җыю-чүп-чарны комплекслы җыештыру, контейнерлар тутыру һәм контейнер мәйданчыкларын **чистарту белән бәйле чаралар комплексы;**

территорияләрне карап тоту – биналарның, төзелмәләрнең һәм корылмаларның, кече архитектура формаларының, коймаларның һәм коймаларның фасадларын вакытында ремонтлау һәм карап тоту, төзелеш мәйданчыкларын, яшел үсентеләрне, җир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, җир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын карап тоту белән бәйле чаралар комплексы;

гомуми кулланылыштагы юлларны карап тоту-юл, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларын транспорт-эксплуатацион халәтенә булышлык итүче эшләр комплексы;

транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннар– закон нигезендә оештырылган автомобиль стоянкалары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм башка биналар, техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән бүлмәләр, Россия Федерациясе Министрлар Кабинетының «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында»1993 елның 23 октябрендәге 1090 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковка (парковка урыннары).;

каты көнкүреш калдыклары (каты көнкүреш калдыклары) - халыкның тормыш эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килгән вак көнкүреш калдыклары**;**

3. Авыл җирлеге торак пунктлары территорияләрен җыештыру һәм карап тоту буенча гомуми кагыйдәләр

3.1. Чистарту объектлары булып йорт яны территориясе, урам юллары, социаль-мәдәни объектлар, предприятие, учреждение һәм оешмалар территорияләре, мәйданнар, гомуми кулланылыштагы урыннар, ял итү урыннары тора.

3.2. Йорт хуҗалары булган гражданнарга йорт яны территорияләрендә нинди дә булса материаллар туплау һәм саклау, йорт яны территорияләрендә чүп-чар ташлау, йорт яны территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын агызу, махсус транспорт һәм урып-җыю техникасы үтеп керүне кыенлаштыра торган яки комачаулый торган киртә территорияләренә урнаштыру тыела. Шәхси торак йортларны төзү чорында йорт яны территориясендә, шул исәптән урамда, авыл җирлеге башкарма комитетының язмача рөхсәте булганда, төзелеш материалларын вакытлыча саклау рөхсәт ителә ала.

3.3. Грунт, чүп-чар, сыек һәм сыек материаллар, җиңел тара, яфраклар ташу тыела.

3.4. Тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар һәм башка корылмалар кую тыела.

3.5. Юл йөрү, үтү юлларын бушату, кар һәм боз җәю тыела.

3.6. Транспорт чараларын газоннарда, елга, күлләр ярларында, тротуарларда, паркларда һәм бу максатта каралган башка урыннарда юу тыела.

3.7. Яшел үсентеләрне зарарлау һәм юк итү, шулай ук аларны тоту кагыйдәләрен бозу тыела.

3.8. Урамнарда, мәйданнарда һәм башка җәмәгать урыннарында чүпләү тыела.

3.9. Калдыкларны моның өчен билгеләнмәгән урыннарга чыгару тыела.

3.10. Сыек чистарту корылмаларыннан һәм шәхси сектордан аларның заявкалары буенча вакытында махсус автотранспорт белән чыгарыла.

3.11. Комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт яны территориясе артында саклау тыела.

4. Авыл җирлеге Торак пунктлар территорияләрен җыештыруны оештыру

4.1. Торак пунктлар территорияләрен чистарту һәм чистарту системасы көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чар җыюны һәм утильләштерүне күздә тотарга тиеш.
4.2. Объектларны төзекләндерү, чисталыкта тоту һәм санитар тәртипне саклау өчен җаваплы булып тора:
а) предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләрендә-предприятие, оешма, уку йортлары җитәкчеләре;
б) гражданнарның милек хокукында булган торак йортлары территорияләрендә-торак йортларның хуҗалары;
в) авыл җирлегендә урам, мәйданнарда, газон һәм башка яшел зоналарда – Башкарма комитет җитәкчесе;
г) зиратлар һәм алар янәшәсендәге участоклар территориясендә-җирлек башкарма комитеты җитәкчесе;
д) төзелешкә бирелмәгән һәм сүтелгәннән соң бушаган территорияләрдә-җирлек башкарма комитеты җитәкчесе;
е) төзелеш өчен бүлеп бирелгән территорияләрдә-предприятие, оешма җитәкчеләре, әлеге җир кишәрлекләре бирелгән гражданнар;
ж) агызу һәм дренаж торбаларының, водостокларның техник торышы өчен-җирлек башкарма комитеты җитәкчесе;
з) калдыкларны бетерү, алар янәшәсендәге махсус урыннарны санитар тәртиптә тоту өчен-җирлек башкарма комитеты җитәкчесе;
и) җирлек территорияләренең санитар торышын тикшереп торуны вәкаләтле дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

5. Көзге-кышкы җыештыру

5.1. 15 октябрьдән 15 апрельгә кадәр көзге - кышкы җыештыру, чүп-чар җыю һәм чыгару, кар һәм боз өю, тротуарларның һәм ишегалларын бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү күздә тотыла. Бу эшләр җәмәгать транспорты һәм җәяүлеләрнең хәрәкәтен тәэмин итү өчен башкарылырга тиеш.
5.2. Түбәләрне кардан чистарту һәм карнизларда, түбәләрдә һәм су агып чыга торган трубаларда нарасыйларны юк итү даими рәвештә биналарның хуҗалары һәм арендаторлары, корылмаларның хуҗалары көче белән, саклык чараларын үтәү, җәяүлеләр белән бәхетсезлек очракларыннан, һава челтәрләренә, яктырткычларга һәм яшел үсентеләргә зыян китерүдән сакланырга тиеш. Түбәдән ташланган кар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.
5.3. Урамнарны механикалаштырылган рәвештә сүтү әлеге максатлар өчен рөхсәт ителгән материаллар белән планлы рәвештә башкарыла.
5.4. Тротуарларны тоз сибү тыела.
5.5. Бозлавык вакытында территория хуҗаларына тротуарлар, җәяүлеләр юлларына ком сибәргә, аларны хәрәкәт өчен куркынычсыз хәлдә тотарга кирәк.
5.6. Яшел үсентеләр мәйданнарында боз катламнарын, пычранган карны күчерү, күчерү һәм туплау тыела.
5.7. Су объектларының су саклау зоналарына кар чүплекләрен оештыру тыела.

6. Язгы-җәйге җыештыру эшләре

6.1. 16 апрельдән 14 октябрьгә кадәр язгы-җәйге җыештыру эшләре бара, ул юл катламнарын һәм тротуарларны себерүне, җәмәгать транспорты тукталышларын чистартуны, чүп-чар һәм грунт ташуны күздә тота.
6.2. Явым-төшем булмаган чорда урамнарны механикалаштырып җыештыру һәм дымсыз юу тыела.
6.3. Юл кырыйлары зур габаритлы материалдан (КГМ) һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш, ә юл буендагы үлән чабылган.

7. Торак һәм торак булмаган биналарны һәм корылмаларны карап тоту кагыйдәләре һәм нормалары

7.1. Торак йортларны, социаль-мәдәни, коммуналь һәм төзекләндерү объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау, авылларны тышкы яктан бизәү, шулай ук авыл җирлеге территориясендә биналарның интерьерларын рәсмиләштерү гамәлдәге законнар нигезендә башкарылырга тиеш.
7.2. Күчемсез милек объектларына ия булган һәм (яки) ия булган предприятиеләр, оешмалар, гражданнар, шул исәптән шәхси милек хокукында, аларны билгеләнгән кагыйдәләр һәм техник эксплуатацияләү нормалары нигезендә файдаланырга, тышкы төзекләндерүнең барлык төрләре торышын һәм урнаштырылышын күзәтергә тиеш.
7.3.Төзелеш материалларын, продукцияне, шул исәптән авыл хуҗалыгы продукциясен (печән, салам, тирес һ.б.), чималны, җиһазларны, гомуми кулланылыштагы территориядә, шул исәптән йорт яны территориясеннән читтә, шулай ук юлларда чүп-чар җыю һәм саклау тыела.
7.4. Төзелеш һәм башка оешмалар, төзелеш, ремонт-төзелеш һәм торгызу эшләре башкарганда, төзелеш материалларының, грунтның һәм төзелеш чүп-чарын бер көнлек эш барышында, аларны тулысынча тәмамлаганнан соң, җыештырырга тиеш.
7.5. Торак һәм җәмәгать биналарын, шулай ук мәдәни-көнкүреш объектларын төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә барлыкка килә торган калдыклар куркыныч калдыклар белән эш итүгә лицензиясе булган төзелеш оешмалары транспортыннан чыгарыла яки әлеге эшчәнлек төренә лицензиясе булган оешма белән килешү төзелә.
Йортлардан чыгарылучы төзелеш чүп-чарын һәм грунтны, моның өчен махсус билгеләнгән урыннардан, ягъни каты көнкүреш калдыклары мәйданчыкларыннан тыш, нинди дә булса урыннарда да бушату тыела.
7.6. Төзелеш белән тәмамланган объектлар кабул итү комиссияләре тарафыннан төзекләндерү эшләрен тулысынча тәмамлаганнан соң гына кабул ителә.

8. **Санитар көн оештыру һәм үткәрү.**

8.1. Авыл җирлеге территориясен һәр җирдә чистарту өчен бердәм санитар көннәр билгеләнә.

8.2. Предприятие, оешма, уку йортлары җитәкчеләренә, сәүдә, мәдәни – көнкүреш предприятиеләре җитәкчеләренә һәм халык яшәү урыны буенча бу көнне киңәш ителә:

а) үз коллективлары һәм транспорт көчләре белән үз территорияләрендә җыелган барлык чүп-чарны каты көнкүреш калдыклары полигонына мәҗбүри чыгару белән җентекләп җыештырырга.;

б) чистарту, кирәк булганда – коймаларны һәм коймаларны, биналарның цоколейларын буяу, витрин, тәрәзәләрне һәм парад ишекләрен юу.

9. Яктырту, яктырту, элмә такталар, яктылык рекламаларының кече архитектура формаларын төзү, урнаштыру һәм карап тоту

9.1. Кече архитектура формаларын һәм тышкы төзекләндерү элементларын: киосклар, палаткалар, сезонлы базарлар, коймалар, газон коймалары, стендлар, афишалар һәм игъланнар, реклама, урам утлары фонарьлары, терәкләр, баганалар төзү һәм урнаштыру гамәлдәге законнар нигезендә башкарыла.
9.2. Сәүдә киоскларын, павильоннарны, гаражларны һәм башка хуҗалык-көнкүреш объектларын үз белдеге белән урнаштыру, шулай ук аларны сүтү яки күчерү таләпләрен үтәмәү тыела.
9.3.Кибетләр, киосклар, палаткалар, ваклап сату павильоннары янында тараларны һәм товар запасларын саклау тыела
9.4.Билгеләнмәгән урыннарда сәүдә итү тыела.
9.5.Гражданнарга яшелчә, җиләк-җимеш, терлекчелек продуктлары, орлык һәм башка әйберләр белән урамда, мәйданнарда һәм башка урыннарда сату тыела.
9.6. Урам сәүдәсе, шул исәптән сезонлы сәүдә, санитар хезмәт органнары белән килешенгән очракта, махсус билгеләнгән урыннарда рөхсәт ителә.
9.7. Сезонлы сәүдә тәмамланганнан соң, урамнарда, мәйданнарда һәм башка урыннарда күчмә арбалар, лотоклар, сәүдәдән соң чистартылмаган башка сәүдә җиһазларын һәм территорияне калдыру тыела.
9.8. Урам утларын төзек булмаган хәлдә тоту тыела.
9.9. Реклама конструкцияләре һәм тышкы мәгълүмат чаралары билгеләнгән урыннарда урнашырга һәм тиешле хәлдә булырга тиеш.

10. Яшел үсентеләрне яшелләндерүгә һәм карап тотуга таләпләр

10.1. Барлык яшел үсентеләр дә кагылгысыз Яшел фондлар тәшкил итә. Яшел үсентеләрне карап тоту гамәлдәге законнар һәм авыл җирлегенең норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.
10.2. Яшел утыртмаларның сакланышы, гамәлдәге кагыйдәләргә туры китереп дөрес һәм заманча карау өчен предприятиеләр, оешмалар, гражданнар җаваплы.
10.3. Яшел утыртмаларның, сулыкларның һ.б. сакланышын тәэмин итү өчен аларны пычрату рөхсәт ителми. Төзелеш эшләре вакытында яшел үсентеләр зонасында төзелешне оештыру проекты таләпләре үтәлергә тиеш.
10.4. Агач һәм куакларны, шул исәптән коры-сары һәм авыруларны, Башкарма комитетның тиешле рөхсәтеннән башка күчереп утырту яки кисү рөхсәт ителми. Предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук гражданнар китергән яшел үсентеләргә зыянны гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә гражданнар, вазыйфаи затлар һәм тиешле предприятиеләр хезмәткәрләре капларга тиеш.

10.5. Яшелләндерелгән территорияләрдә тыела:
- теләсә нинди материалларны сакларга;
- кулланырга чиста торф сыйфатында үсемлекләр грунт;
- Бакча-парк юлларын чистартудан алынган чиста кардан тыш, чүп-чар, кар һәм кешеләр чүп-чар өемнәре оештырырга.;
- агачларның һәм куакларның сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрмичә, түбәләрдән карны утырталар.;
- химик препаратлар белән тротуарларны, йөрү юлларын һәм куллануга рөхсәт ителмәгән башка капламаларны сибәргә . ;
- йөрергә, утырырга һәм ятарга газонах (болыннардан кала), уеннар оештырырга;
- учакларны яндыру һәм янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен бозу;
- җирле үзидарә органнары белән билгеләнгән тәртиптә килешмичә генә инженерлык коммуникацияләрен салу өчен ачыклыклар үткәрергә ;

11. Авыл җирлеге торак пунктлары территориясендә йорт хайваннарын һәм хайваннарны тоту

11.1. Хайваннар хуҗаларына үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук тирә – юньдәгеләргә санитар нормалар нигезендә тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә кирәк. Муниципаль берәмлек территориясендә этләрне поводка һәм борындыкларсыз йөртү тыела.

11.2. Җир кишәрлегеннән файдаланган эт хуҗалары этләрне яхшы койма белән яки бәйдә генә карап тота ала. Эт булу турында участокка кергәндә кисәтү язуы ясалырга тиеш.

11.3. Муниципаль берәмлек территориясендә авыл хуҗалыгы хайваннарын озата баручы затлардан башка йөрү тыела.

11.4. Авыл хуҗалыгы хайваннарын муниципаль берәмлек администрациясе тарафыннан махсус бирелгән урыннарда хуҗасы яки вәкаләтле зат күзәтүе астында тотарга тиеш. Малларны үз белдегең белән көтүгә, үсентеләрне һәм яшел үсентеләрне юк итүгә яки зыян китерүгә китергән зыян өчен матди җаваплылык мал-туар хуҗалары йөкләнә.

11.5. Торак пункт урамнары буйлап хайваннарны узганда шәхси йортлар һәм оешма янында урнашкан киртәләрне, яшел үсентеләрне, клумбаларны бозмаска кирәк.

11.6. Токымлы һәм билгеләнешенә бәйсез рәвештә (шул исәптән номерлы муенчыклы) урамда яки башка җәмәгать урыннарында булган этләр һәм мәчеләр, озатучы затсыз калган хайваннарны киресез рәвештә уллыкка алырга тиеш.

11.7. Сукбай хайваннарны аулау махсус оешмаларга муниципаль берәмлек администрациясе белән килешүләр буенча әлеге максатларга муниципаль берәмлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла.

11.8. Йорт хайваннарын тотуның төп принциплары, шартлары, этләрне урамда йөртү Кагыйдәләре "Татарстан Республикасында йорт хайваннарын тотуның аерым мәсьәләләре турында"07.03.2014 ел, №16-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

12. Авыл җирлеге территориясендә сулыкларны, зиратларны карап тоту

12.1. Сулыкларны тоту территория хуҗалары һәм баланс тотучылар тарафыннан башкарыла.
12.2. Сулыклар тыела:
- чүпләргә, пычратырга яки буаларга куярга;
-агынты сулар, сәнәгать калдыклары һәм башка калдыклар белән пычрату;;
12.3. Сулыклар территориясендә тыела:
- автотранспорт юарга;
- терлек көтү;
- хайваннар коенырга;
- кер юу.
12.4. Зиратлар һәм җирләү өчен билгеләнгән корылмалар территорияләрендә яшел үсентеләр зонасы, автотранспорт өчен стоянка, чүп-чар җыю өчен чүп-чар җыю өчен чүп-чар җыю урыннары, аларга керү урыннары каралган.
Территорияне металл ломнар, төзелеш һәм көнкүреш калдыклары һәм башка материаллар белән пычрату һәм чүпләү тыела. Негабаритсыз калдыкларны махсус мәйданчыкларда сакларга тиеш

13. Юлларны карап тоту

13.1.Юл территорияләрен карап тоту үз эченә ала:
1)юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;
2)тротуарлардан (җәяүлеләр зоналарыннан, юллардан) һәм юлларның йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (боз) җыештыру;
3)юу һәм су сибү юл катламнары;
4)китүе өчен газонами һәм яшел үсентеләр;
5) җәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту баганаларын һәм контакт челтәрен ремонтлау;
6) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;
7) ясалма юл корылмалары составына керүче Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны төзекләндерү, ремонтлау һәм чистарту;;
8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу.
13.2.Юл катламнарын саклау максатларында рөхсәт ителми:
- йөк ташу җепселләр;
-рельслар, бүрәнәләр, тимер балоклар, торбалар, кирпеч урамнарында төяү-бушату эшләре вакытында башка авыр әйберләр ташлау һәм аларны туплау.;
- төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын машиналар йөрү өлешендә һәм тротуарларда ташлау һәм (яки) туплау.
13.3.Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:
- җәяүлеләр өчен юнәлдерүче тимер коймалар һәм тротуар баганаларны сезонлы буяу кыш көне, төзекләндерү айлыгы вакытында башкарыла. Буяр алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылган һәм төятелгән булырга тиеш;

- барлык юл тамгасы заказчы тарафыннан билгеләнгән чират вакытында һәм тәртиптә юл тамгасы төшерү өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә үтәлергә тиеш.;
- юлларның юл тамгасы таләп ителгән төс - һәм ут-техник характеристикаларын, тоташтыру коэффициентын, эксплуатациянең бөтен чоры дәвамында мәйдан буенча саклануны тәэмин итәргә тиеш;
- конструкцияләр һәм юл билгеләрен ныгыту системалары видимость шартларына һәм монтажлау мөмкинлекләренә карап сайлап алына;
- юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш. Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгына китергән сәбәпләрне бетергәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;
- визуаль-коммуникация системасы элементлары: Транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, җирлекнең планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

14. Җир асты коммуникацияләрен һәм корылмаларын салу, төзекләндерү буенча эшләр башкару

14.1. Җир асты, инженерлык коммуникацияләрен төзү, реконструкцияләү яки капиталь ремонтлау гамәлдәге законнар нигезендә эшләнгән техник документация һәм эшләр башкаруга рөхсәт (ордер) булганда башкарылырга мөмкин.
14.2. Яраклылык вакыты чыккан рөхсәт (ордер) буенча эшләр тыела.
14.3. Предприятие җитәкчеләре боерык белән эшләр башкару өчен җаваплы затларны билгеләргә тиеш, алар үзләре белән рөхсәт (ордер) һәм эшләр җитештерү проекты булган.
14.4. Рөхсәтнамәдә (ордерда) яки җир асты коммуникацияләрен һәм корылмаларын салу һәм үзгәртеп кору эшләрендә куелган шартларны үтәмәгән очракта, әлеге предприятиеләргә һәм оешмаларга эшләр башкару өчен рөхсәтләр (ордерлар) бирү кичекмәстән туктатыла.
14.5. Аварияләрдә эксплуатацияләүче оешма аның сәбәпләрен һәм нәтиҗәләрен кичекмәстән юкка чыгарырга тиеш.
14.6. Рөхсәт (ордер) рәсмиләштермичә генә аварияләрдә җир эшләрен башкару тиешле хезмәтләрнең мәҗбүри хәбәрнамәсе белән өч көн эчендә рөхсәт ителә. Эшләрне өч көнлек срокта тәмамлау мөмкин булмаган очракта, эксплуатацияләүче оешма тарафыннан билгеләнгән тәртиптә рөхсәт рәсмиләштерелә. Рөхсәттә (ордерда) билгеләнгән срокларны үтәмәгән, шулай ук аны рәсмиләштермәгән очракта предприятие билгеләнгән тәртиптә җаваплы.
14.7. Җир эшләрен башкарганда җәяүлеләрнең һәм транспортның куркынычсызлыгы, йорт ишегалдына, предприятие, оешмаларга чыгу юллары, шулай ук торак, хезмәт, Уку, балалар һәм башка биналарга якын килү тәэмин ителергә тиеш.
14.8. Ачылу урыны оешма исемен, телефон номерын һәм эш башкаручының фамилиясен күрсәтеп, типик киртәләмә белән бүләкләнергә тиеш. Юлны ябуны таләп итүче җир эшләре башкарганда дәүләт автоинспекциясе раслаган схемалар буенча юл билгеләре куела. Караңгылык башлану белән ачу урыннары яктыртыла.
14.9. Юлның бөтен киңлегенә, тротуарга, газонга һәм туфракның уңдырышлы катламына асфальт түшәлешен каплау эшләре башкарыла. Бу оешма торгызу

эшләреннән соң грунт, материаллар һәм конструкцияләр, төзелеш чүп-чары, коймаларны җыештырырга тиеш.
Юл өслеген һәм яшел үсентеләрне үз көчләре белән торгызу эшләрен башкара алмаган оешмалар. Махсуслаштырылган оешмалар белән килешүләр төзергә тиеш. Килешү төзү төзекләндерү элементларын торгызган өчен эш башкара торган оешмадан җаваплылыкны төшерми.
14.10. Оешма җитәкчеләре, башка вазифаи затлар юлларны һәм тротуарларны, яшел үсентеләрне, газоннарны, төзекләндерү элементларын сыйфатлы башкармау һәм каплау өчен җаваплы.

14. Муниципаль берәмлек территориясен яктырту

15.1. Урамнар, юллар, мәйданнар, яр буйлары, күперләр, бульварлар һәм җәяүлеләр аллеялары, җәмәгать һәм рекреацион территорияләр, торак кварталлар, микрорайоннар, торак йортлар, сәнәгать һәм коммуналь оешмалар территорияләре, шулай ук керү юллары, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, торак пунктлар турында мәгълүмат элементлары тәүлекнең караңгы вакытында муниципаль берәмлек администрациясе раслаган расписание буенча яктыртырга тиеш.

Әлеге объектларны яктырту бурычы аларның милекчеләренә яки вәкаләтле милекчеләренә йөкләнә.

15.2. Муниципаль берәмлек территориясен яктырту, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затлар белән килешүләр буенча, билгеләнгән тәртиптә бирелгән җир кишәрлекләренең милекчеләре булган энергия белән тәэмин итүче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

15.3. Урамнарны яктырту челтәрләрен төзү, эксплуатацияләү, агымдагы һәм капиталь ремонтлау махсус оешмаларга муниципаль берәмлек администрациясе белән килешүләр буенча башкарыла.

16. Территорияне бәйрәмчә бизәү.

6.1. Муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә бизәүне муниципаль берәмлек хакимияте карары белән дәүләт һәм авыл бәйрәмнәрен, истәлекле вакыйгалар белән бәйле чараларны үткәрү чорында башкарырга тиеш.
Биналар, корылмалар рәсмиләштерү муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә бизәү концепциясе кысаларында аларның хуҗалары тарафыннан башкарыла.
16.2. Гомумшәһәр (авыл) тантаналы һәм бәйрәм чараларын үткәрүгә бәйле эшләр оешмалар тарафыннан мөстәкыйль рәвештә үз акчалары хисабына, шулай ук әлеге максатларга муниципаль берәмлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә муниципаль берәмлек администрациясе белән килешүләр буенча гамәлгә ашырыла.
16.3. Бәйрәм бизәлешенә милли флаглар, лозунглар, гирляндалар, паннолар элү, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, киосклар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясе урнаштыру кертелгән.
16.4. Бәйрәм бизәлеше концепциясе чаралар программасы һәм объектларны һәм бәйрәм бизәлеше элементларын урнаштыру схемасы белән билгеләнә.
16.5. Бәйрәм бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен көйләүнең техник чараларын төшерергә, җимерергә һәм начарайтырга киңәш ителми

17. Нормаларның һәм кагыйдәләрнең үтәлешен контрольдә тоту

17.1.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар җирлек территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләрнең үтәлешен тәэмин итәргә тиеш.

17.2.Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш) нигезендә җаваплылыкка китерә.

17.3.Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту зат күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән җитешсезлекләрне бетерүдән азат итми.